Semnificaţii ale participiului *dorit* în volumul *Cântarea Cântărilor mele*, de Traian Dorz

FLORINA-MARIA BĂCILĂ
Universitatea de Vest din Timișoara

Rezumat: Lucrarea de față își propune să ia în discuție semnificațiile participiului *dorit* ilustrate în volumul *Cântarea Cântărilor mele*, de Traian Dorz – un poet român contemporan, din păcate mai puțin studiat, autor a mii de poezii de factură mistică, precum şi a numeroase volume de memorii și meditații religioase. În această „carte cu poeme de dragoste" dedicate comuniunii intime (și unice) cu Dumnezeu a sufletului însetat de absolutul nemuririi, *dorul* – termen-simbol și, totodată, sentiment complex, stare a spiritului, metaforă-prototip a vieții românești – implică diverse ipostaze, privite la intensitate maximă: este vorba despre dorul de Divinitate (și de eternitate) al colectivității, al individului, al creatorului de opere artistice durabile, despre dorul de unirea veșnică (în concepție biblică) dintre Mirele Iisus și Biserica-mireasă etc. Pe lângă simpla ilustrare a unor asemenea perspective, semnificațiile participiului *dorit* în volumul amintit pun în lumină trăirile eului auctorial aflat mereu în ascensiune pe calea cunoașterii mistice, fapt evidențiat în secvențe selectate din câteva arte poetice structurate pe ideea conform căreia iubirea este principiul fundamental al lumii, elementul primordial al existenței de aici și de Dincolo.

Cuvinte-cheie: *dorit, lexicologie, semantică, stilistică, poezie mistico-religioasă*

În anii ’70 ai secolului trecut, când şi-a revizuit toată opera, regrupând-o în tomuri mai mari (cu circulație – la acea vreme – sub formă dactilografiată), Traian Dorz a inclus, în volumul-capodoperă *Cântarea Cântărilor mele*, poezii din ciclurile *În aşteptarea Mirelui* (1943, publicat la Beiuș, cu pseudonimul Cristian Dor), *La Nunta noastră* (1944) şi *Cântarea Cântărilor mele* (1946). Această carte cu poeme de dragoste – multe dintre ele, memorabile imnuri ale iubirii, unice ca transpunere a unor experiențe intime cu Dumnezeu –, pornită din excepționalul volum *Cântările Apocalipsei* (apărut la Sibiu, în Editura „Cartea de Aur", 1945, ca a zecea carte de versuri a autorului[1]), la care se adaugă alte creații, plăsmuite chiar şi în detenție, „ilustrează în mod strălucit taina comuniunii şi întrunește toate exigențele poeziei mistice"[2], înțelegându-se, prin însuşi titlul său, o „cântare" ideală, superioară, în care se prezintă iubirea desăvârşită. Într-

[1] Vezi Traian Dorz, *Hristos – mărturia mea*, ediția a II-a, Sibiu, Editura „Oastea Domnului", 2005, p. 433.
[2] Puiu Ioniță, *Poezie mistică românească*, Iaşi, Institutul European, 2014, p. 205.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

adevăr, versurile reliefează exemplar trăirile lăuntrice ale poetului (şi, implicit, ale comunității) pe calea mereu ascendentă a cunoaşterii extatice, a adorației, sentimente din rândul cărora se detaşează dorul de Cer, de Divinitate, imortalizat în secvențe lirice cu efecte expresive remarcabile, prin intermediul unor elemente din același câmp semantic, cum sunt termenii (înrudiți etimologic) *dor* (substantiv), *a dori* (verb) și *dorit* (participiu).

*

Dicționarele explicative propun, în dreptul adjectivului de proveniență participială *dorit*, următoarele sinonime sau definiții lexicografice: „care produce cuiva plăcere, bucurie, de care cineva este atașat, pe care vrea să-l vadă, să-l aibă, să-l cultive, după care cineva tânjește; râvnit, iubit, aşteptat cu dragoste și nerăbdare”. Evident că paleta lui de înțelesuri se întregeşte în structura textului literar, mai ales atunci când ne referim la o poezie închinată relației unice dintre individ / comunitate şi Dumnezeu, în care distanțarea de cel iubit – în cazul de față, Divinitatea, în sens spiritualizat, dar și concret – reprezintă componenta implicată cu necesitate în trăirea respectivă.

Dorul, atât de intens perceput de eul auctorial, determină cea mai mare transfigurare – dovadă de netăgăduit a comuniunii cu Cerul, a unei iubiri delicate, nefireşti (în sensul concret al cuvântului), semn al unei vieți de credință purificate, îndumnezeite, mereu în luptă cu sinele începând chiar din clipa care declanşează acea transformare sufletească decisivă. Ca atare, imaginile vii care descriu paroxismul pasiunii şi trăsăturile Celui Drag nasc versuri memorabile, pentru plăsmuirea cărora se apelează la transpunerea unor puternice senzații de natură organică (cu ajutorul unor termeni utilizați cu înțeles figurat, trimițând la ideea de dor nestăvilit, puternic, de pasiune arzătoare, de năzuință stăruitoare), prin îmbinarea vizualului cu auditivul şi tactilul, în sensul atingerii spiritualizate, menite să reconstruiască binele interior (în direcția comuniunii interpersonale) şi, mai ales, să reorienteze un traseu existențial. Foamea şi setea spirituală asupra cărora se focalizează, în mod metaforic, asemenea poeme demonstrează faptul că eul liric se află, alături de comunitate, într-o aşteptare al cărei final coincide cu îndeplinirea unei misiuni, dar şi cu marea întâlnire menită să elibereze, să răsplătească fidelitatea față de principiile divine: „De-atâta timp de lungă despărțire, / împrăştiați, tânjim şi însetăm; / ah, adă Tu **dorita** întâlnire, / ascultă-ne, Iisuse, Te rugăm!” (CCm 88, *Gem inimi*)[3]. Dorul (iubire şi aspirație, dorință

[3] Spre a nu îngreuna parcurgerea trimiterilor, am optat, în lucrarea de față, pentru notarea, în text, a referirilor (cu abrevieri) la volumele (aparținându-i lui Traian Dorz) din care au

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

arzătoare a revederii necesare) vizează, din perspectivă scripturistică, legătura dintre Mirele Iisus şi Biserică, înțeleasă ca Mireasă aşteptând, plină de adorație, revenirea Lui: „De-atunci Eu te-am dorit întruna, / că M-a răpit frumsețea ta / şi-am aşteptat cu-aşa iubire / **dorita** Noastră întâlnire, / Biserică, Aleasa Mea! // De-atunci am auzit, Iubito, / iubirea ta cum Mă chema, / simțeam ființa ta curată / răpindu-Mi Inima Mea toată, / Biserică, Iubirea Mea! // Te-am aşteptat cu nerăbdare / atâția ani câți trebuia / s-arăt c-o jertfă peste fire / cum te iubesc, cu ce iubire, / Biserică, Lumina Mea!" (CCm 145, *Nainte de-a fi fost vecia*).

Astfel, dorul înseamnă şi năzuința întoarcerii în Acasa cerească, ca obiectiv fundamental explicit al viețuirii în această lume, un deziderat sacru esențial (şi aproape exclusiv) al colectivității care Îi aduce slavă lui Hristos prin cântare, rugăciune, invocare stăruitoare, energică şi plină de iubire a numelui Său, întru lepădare continuă „de ceea ce este mai de preț în natura omului"[4] şi despovărare de cele trecătoare, spre a putea atinge suprema beatitudine. Starea extatică farmecă toată ființa transfigurată, prosternată în fața lui Dumnezeu, prin revărsarea grației divine şi primirea din însăşi mâna Sa, după făgăduință, a cununii strălucitoare, ca răsplată, în dimensiunea eternității, pentru slujirea cu iubire, sfințenie şi elan creator. Dorul întoarcerii în Acasa primordială este nu numai o trăire vie a comunității credincioşilor, ci şi a individului, presupunând renunțări iminente la viața personală, ca act de mărturisire a credinței şi ieşire (de bunăvoie) de sub imperiul oricărei tentații a firescului (din afară sau din interior) şi (din perspectivă creştină) de înnoire mereu perfectibilă a ființei. În consecință, focalizarea se mută asupra frumuseții şi a strălucirii Ierusalimului Ceresc, încărcat de iubire, de lumină şi de sacralitate, „chemat" cu ardoare şi nostalgie, cu insistență şi speranță, ca țintă supremă şi aspirație continuă, căci acolo eul auctorial simte plenar atingerea țelului extraordinar al traseului său existențial dominat de intervenția grației divine: „**Dorită** Patrie-a Iubirii, / grădina crinilor de nea, / cu ce suspinuri şi ce lacrimi, / şi doruri te-am putut chema... // Ce haruri mi-ai turnat în suflet, / de nu-mi mai aflu-n lume loc, / de arde-n dorurile mele / atâta dragoste şi foc, // De-am străbătut atâtea vremuri / şi drumuri fără de popas, / de harul păcii şi luminii, / şi fericirii tale-atras... // [...] // Mi-e dor de tot ce am Acolo, / Ținut de-argint şi de cleştar; / – desprins de lumea asta, ia-mă, / să-ți trec **doritul**

---

fost selectate secvențele ilustrative, alături de numărul paginii / paginilor la care se află fragmentul respectiv şi de titlul poeziei. Toate evidențierile din versurile citate ne aparțin.

[4] Ioan Kovalevsky, *Fericiții nebuni pentru Hristos*. În românește de Boris Buzilă, [f.l.], Editura Anastasia, 1997, p. 6.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

tău hotar!" (CCm 44, *Dorită Patrie-a Iubirii*). Prin urmare, dorul de Patria Luminii (ea însăşi purtând însemnele acestei trăiri profunde, unice) e mărturisit direct, fără echivoc, iar poemele devin embleme ale aceleiaşi chemări, indescriptibile în totalitatea sa (amestec de iubire, năzuinţă şi nădejde, experimentate la un nivel superlativ), legat de dorinţa arzătoare de a trece în eternitatea de dincolo de hotarul acestei lumi, pentru încununarea menirii care i-a fost hărăzită. În consecinţă, emoţia firească a înălţării spre veşnicie implică asocierea cu melancolia şi cu revelaţia îndelung aşteptată, prelungindu-se în perspectiva întâlnirii cu Dumnezeu şi cu semenii aflaţi în lumina prezenţei Lui transcendente.

*

Participiul *dorit* este integrat nu doar în numele date conceptului biblic de *Împărăţie a Cerurilor*, ci el apare şi în structura unor sintagme care substituie numele Divinităţii: „«Mai Sus, mai Sus, mereu mai Sus...» / a' noastre inimi cântă. / Acolo-n Slava fără-apus / e Ţinta noastră sfântă. / Suind spre ea, chemăm, Iisus, / cu dor **Doritu**-Ţi Nume, / mai Sus, mereu mai Sus, mai Sus, / ca să ieşim din lume. // Urcăm cu ochii plini de dor / şi totul ne încântă / şi nou avânt înălţător / cu haruri ne-nveşmântă. / Din toată inima căutăm / nălţimile curate, / mai Sus, mereu mai Sus scăpăm / din tină şi păcate. // [...] // Mai Sus mereu, ne-am cufundat / în Slava cea adâncă, / atâtea slăvi am colindat / şi tot mai mergem încă. / Mai Sus, din cer în cer mai sus, / cu ochii plini de soare, / cutremuraţi cădem, Iisus, / la sfintele-Ţi picioare... // Şi sărutând slăvitu-Ţi strai, / Îţi aruncăm nainte / toţi crinii strânşi din căi de rai / de-o dragoste fierbinte, / tot dorul cât în ochi avem / strâns din cântări divine, / preafericiţi că Te vedem / şi-n veci suntem cu Tine." (CCm 26-27, *Mai Sus, mereu...*).

Dorul încântă, stârneşte admiraţia, desfătarea sufletească (prin plânsul haric, prin cântare, veghere, curăţie, smerenie, slujire), în versuri ce relevă vibraţia ajunsă la apogeu, tensiunea şi suferinţa culminantă (cu accente evidente de nelinişte şi durere sfâşietoare, unite cu „duioşia distanţei"[5]), tandreţea (în accepţia ei spirituală) şi reflecţia adâncă, impresionând prin simplitatea, profunzimea şi sensibilitatea exprimării, prin paralelismele clare cu pasjele biblice, desfăşurate în construcţii simetrice, mizând, din nou, pe repetiţii şi interogaţii poetice care amplifică aspiraţia spre absolut: „O, Iisuse Dulce, Dulcele meu Domn, / ziua treaz, şi noaptea suspinând în somn, / sufletul meu cheamă Chipul Tău cel Blând, / ziua treaz, Iisuse, noaptea suspinând. // Fermecat de dorul Dulcelui Tău Chip, / pe-a' chemării

[5] Dumitru Stăniloae, *Reflecţii despre spiritualitatea poporului român*, Bucureşti, Editura Elion, 2001, p. 104.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

drumuri sufletu-mi risip' / şi-n potop de lacrimi inima mi-o ard, / să-Ţi aduc mireasma mirului de nard. // Pe-al Tău drum, în calea pasului curat, / crinii cei mai albi şi scumpi mi-am presărat / şi de-atâţia ani de seri şi dimineţi, / Te aştept, aştept – şi nu Te mai areţi [sic!]. // O, **Doritul** meu, o, Nume Minunat, / nu-i de-ajuns suspinul cât am suspinat, / nu ajunge oare plânsul cât am plâns, / de nu-mi stâmperi încă dorul cel nestâns? // Nu-s destul de-aprinse-a' dragostei dorinţi, / ori nu sunt destule lacrime fierbinţi, / ori nu-i îndestul de arsă inima, / de mai poţi să-ntârzii şi mai poţi tăcea? // Nu-s destul de albi ai sufletului crini / ori acei ce-aşteaptă-atâta-s de puţini, / că a lor chemări şi lacrimi nu ajung, / de Ţi-e drumul parcă zi de zi mai lung? // O, Iisuse Dulce, Nume Minunat, / rugăciunea mea Te cheamă ne-ncetat, / ziua treaz, iar noaptea suspinând în somn, / o, Iisuse Dulce, Dulcele meu Domn!..." (CCm 45, *O, Iisuse Dulce*); „Soare-al veşniciei mele / ce-n extaz, plângând, Te-ador, / oare când afla-mi-voi stâmpăr / nesfârşitului meu dor? // [...] // Inima ce-a ars atâta / de-al iubirii sfânt suspin, / când afla-şi-va lângă Tine / aşteptatul ei alin? // Ochii ce-n adâncu-atâtor / mii de lacrimi s-au topit, / când se vor scălda-n lumina / Slavei Chipului **Dorit**? // [...] // Când, o, Soare Drag, Iisuse, / că n-am aripe să zbor, / anii-s lungi cât nişte veacuri / şi mi-e dor, mi-e dor, mi-e dor!..." (CCm 55-56, *Soare-al veşniciei mele*).

Demersul restaurator al căutării Lui, care presupune, în mod cert, şi o veritabilă căutare de sine, devine unul legat, cu prioritate, de înfrângerea oricărui gen de tentaţii ale teluricului dinăuntrul sau din jurul nostru, un itinerar al chemării, al ascultării (printre inerentele manifestări ale adoraţiei sfinte, transpuse în întrebări şi exclamaţii), al regăsirii dimensiunii sacre în plenitudinea sa: „Iubitul sufletului meu, / cu dor nepotolit Te cat, / de Tine viaţa mea doreşte, / o, unde oare poţi fi-aflat? // Nu caut păstori prea lăudaţi / şi nu caut staule lumeşti, / de Tine inima-mi doreşte, / o, unde oare Te găseşti? // Tu unde eşti? – Îţi strig plângând / **Doritul** Nume şi ascult... / Aş vrea s-aud, să-Ţi sorb Cuvântul, / să-mi tot vorbeşti mai mult, mai mult. // Lăsaţi-mă, chemări lumeşti, / cunosc a' voastre amăgiri! / Azi nu doresc decât chemarea / dumnezeieştii Lui Iubiri. // Lăsaţi-mă să plec, lăsaţi / s-alerg pe dealuri şi prin văi / să-L caut, să-L aflu, să mă satur / de Glasul Lui, de Ochii Săi. // Lăsaţi-mă!... – O, Scump Iisus, / cât Te-am căutat şi Te-am dorit! / Ce fericită-i regăsirea / când inimile s-au unit!" (CCm 135, *Iubitul sufletului meu*).

„Eu Ţi-am dat o mie de nume, dar de niciunul nu-mi spune inima că este întreg."[6] – scrie Traian Dorz într-unul dintre cele mai interesante

[6] Traian Dorz, *Prietenul tinereţii mele*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului", 2009, p. 45.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

volume de meditații. Iată pasaje similare cu cele citat anterior, în care numele date lui Iisus includ substantivul *dor* sau participiul din aceeaşi familie, cu sensul „(despre ființe) de care cineva este atașat sufletește, față de care nutrește afecțiune, prietenie, dorul de a-l revedea, dorința de a fi împreună; drag, iubit”: „Şi va urma, Iisus Iubit, / nespusa strălucire / a Nunții fără de sfârşit / unui norod preafericit / cu cel mai Scump şi **mai Dorit** / Mântuitor şi Mire!...” (CCm 60, *La Nunta noastră*); „Plânge-n inimi sfâşierea / **după Cel** de mult **dorit** – / depărtare, depărtare, / unde-i oare-al tău sfârşit?” (CCm 94, *Plânge-n inimi*). Astfel, dorul (prototip al Logosului), care implică, într-o manieră dureroasă, absența şi depărtarea, generează o singurătate imensă atunci când El nu e de față, dar, după lungi căutări, fără a însoți trecerea timpului spre neant sau spre dezechilibru existențial, dorul îndrumă, în chip tainic, gândul şi simțirea pătrunzătoare (în toată plinătatea lor) spre El, într-o comuniune spiritualizată unică, ca sens fundamental al cunoaşterii şi al ființării – aici şi în veşnicie.

Dorul de Dumnezeu, înfățişat ca „o dragoste potențată de melancolia absenței şi reverberată de distanța”[7] reală ce-l separă temporar pe eul liric sau pe cei credincioşi de El, trădează nerăbdarea de a-L revedea în slavă a celor ce L-au urmat cu dedicare fermă, dorința fierbinte de a se desfăta admirându-I frumusețea, de a-I asculta Cuvântul plin de familiaritate şi de mângâiere, ca refugiu aducător de vindecare, pace, curaj, bucurie neîncetată, răspuns la rugăciune ori la întrebările ce îi frământă: „Când Mâna-Ți mă-nconjoară / şi-aud **doritu**-Ți glas, / când Mâna-Ți mă-nconjoară, / uit jalea ce doboară, / uit groaza ce-nfioară, / lumina mă-mpresoară / şi-n voia Ta mă las.” (CCm 83, *Când Tu eşti lângă mine*). Astfel, se ajunge la sublimarea sentimentului (lipsit de orice notă de senzualitate – incompatibilă, de altfel, cu sacralitatea), adică „la «decorporalizarea» trăirilor şi la transformarea lor în categorii de esență metafizică”[8], superioară celor obişnuite, iar stăruitoarea chemare autentică, perpetuu nouă, întru dor nestins se face din ambele direcții – de la Hristos înspre discipolii Săi, aflați în comuniune cu El şi unii cu alții, dar şi invers: „Datorită originii divine, omul poartă în el dorul de Dumnezeu, regretul după sensul pierdut, dorința reîntoarcerii şi a regăsirii în preajma comuniunii edenice.”[9]; în felul acesta, dorul se unește cu rugăciunea, cu lupta credinței şi cu năzuința ardentă spre imaterial, spre revelație şi înălțare, spre

[7] Ivan Evseev, *Simboluri folclorice. Lirica de dragoste şi ceremonialul de nuntă*, Timişoara, Editura Facla, 1987, p. 145.
[8] Idem, *ibidem*, p. 145.
[9] Titiana Dumitrana, *Teme biblice reflectate în literatură*, Timişoara, Editura World Teach, 2009, p. 203.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

înviere și îndumnezeire, iar sensul vieții nu poate fi închipuit fără o atare comuniune specială care să estompeze durerea imensă a despărțirii, a distanțării, a înstrăinării de starea paradisiacă şi să desăvârşească ființa în speranța revederii şi a unirii cu Divinitatea. Semnificative ni se par, în acest sens, câteva reflecții ale lui Nichifor Crainic: „Nostalgia paradisului e sentimentul că suntem din această lume și totuși nu-i aparținem; că lumea din spiritul nostru nu e identică cu lumea care ne înconjoară; că suntem în mijlocul ei ca niște rămaşi pe dinafară dintr-o ordine înaltă de existență, ce ni se refuză; că din această pricină nu putem adera întru totul la condiția mizeriei terestre, în care ne simțim ca exilați; și că, în sfârşit, tot ceea ce în ființa noastră rimează în chip tainic cu veșnicia ne împinge la depășirea modului actual de existență și la cucerirea unui mod superior și desăvârşit, conceput în antinomie cu cel de acum și de aici. Nostalgia paradisului e astfel sentimentul antinomiei noastre existențiale, de făpturi libere în spirit, dar contrazise de limitele ce ne par fatale; de făpturi sfâșiate de chin, dar care concepem o liniște cerească; de făpturi menite morții, dar care ne cugetăm în nemurire; de făpturi nefericite, dar care ardem de setea fericirii absolute.”[10].

Drumul infinit de lung (în durată) al dorului de Dumnezeu nu reprezintă un periplu obişnuit, cu determinări exacte, ci unul extraordinar, de ordin interior, psihic, o călătorie-simbol arhetipală, inițiatică, o experiență dramatică, deloc simplistă, dublată însă de forța dragostei, necesară pentru căutarea şi descoperirea unui model regenerator de a fi al omului îmbogățit sufleteşte prin gândul la Cel Dorit (Care-l însoțeşte mereu pe cel ce Îl doreşte), destinat să anuleze depărtarea (evident, nu cea de natură geografică!), distanța dintre el şi Cer (prin înnoirea minții şi prin creația nemuritoare); dorul menține deci o legătură inimitabilă între cei ce se iubesc, dar sunt separați vizibil pentru o vreme. Concludentă ni se pare, în acest sens, următoarea poezie publicată, inițial, în *Cântările Apocalipsei*, sub forma citată mai jos (şi inclusă, ulterior, în *Cântarea Cântărilor mele*, dar cu o variantă refăcută); considerăm că orice comentariu amplu legat de mesajul acestor versuri, de o intimitate absolut surprinzătoare, ar deveni inoportun: „De dragul Tău, / O, Dulce Dor, / Genunile de-arândul [sic!] / Cutreierat-am, călător / Cu dorul / Și cu gândul. // Și ca un val de pe ocean, / Cu mâini spre Țărm întinse, / Întins-am brațe, an de an / Spre Țărmuri neatinse. // Purtat de-un gând ca jaru-aprins / Am mers fără oprire / Spre-un

[10] Nichifor Crainic, *Nostalgia paradisului*. Ediție cu un studiu introductiv de Dumitru Stăniloae. Postfață și note de Magda Ursache și Petru Ursache. Fișă bibliografică de Alexandru Cojan, Iași, Editura Moldova, 1994, p. 243.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

Chip / Spre-un Dor, / Spre-un Braț întins, / Spre Tine, Dulce Mire... // Și azi, când fermecat Îți simt / Sărutul pe pleoape, / Când la **doritu**-Ți Sân m'alint, / Aproape, / Mai aproape, // Eu, toate mările de dor / Le-am grămădit în mine / Din ziua 'ntâi când, călător, / Am apucat spre Tine, // În boabe de mărgean le-adun / Pe-a viersurilor fire / Cunună pentru cel mai Bun, / Mai scump, / Mai dulce / Mire..." (CApoc 97-98, *De dragul Tău...*)[11]. De semnalat, în treacăt, imaginea metaforic-hiperbolizată a unui dor unic (trăire inefabilă, înmărmurire, tensiune a ființei spre Cel Iubit, Care primește numele sentimentului experimentat pe țărm – loc al unei elevații speciale, proiecție a vieții viitoare, un fel de centru mito-poetic al manifestării dorului în poezia dorziană), precum și dispunerea intenționat „decupată" a versurilor din strofa a treia sau de la finalul poeziei, acolo unde pauza dintre ele conferă o pregnanță aparte ideii textului, care vine să transfigureze la modul sublim însușirile Mirelui. Chipul I se proiectează alături de durerea celui stăpânit de dor pentru absența Lui și de speranța revederii; cei doi vin, prin dor, unul spre celălalt, în familiaritatea unei împliniri sacre, lipsite de orice urmă de banalitate sau de indecență, dar care depășește percepția comună asupra posibilei relații dintre om și Dumnezeu: „Cel stăpânit de dor trăiește o relație închisă cu persoana dorită într-un alt plan, într-un plan al familiarizării, al comuniunii invizibile, tainice. E o mai mare comunicare cu acea persoană decât cu lumea în general vizibilă. E o lume a unui plan spiritual, trăită cu o intensitate absorbantă. Se simte în acel plan că persoana depărtată e prezentă"[12]. Pe acest drum cu funcție inițiatică, natura umană urcă și coboară mereu, străbătându-l „ca sub îndemnul și-n ritmul unei eterne și cosmice doine, de care i se pare că ascultă orice mers"[13], iar obstacolele depășite pentru a rămâne permanent pregătită în întâmpinarea Mirelui „nu pot fi decât niște greutăți cu semnificații simbolice"[14], care trebuie înlăturate tocmai în spațiul generator de dor, ca probă a maturității / maturizării existențiale, a înălțării prin iubire. Mai mult, însăși creația nemuritoare, deși vitregită de „neajungerea limbii", e legată de acest sentiment uluitor pentru că din el își trage în mod constant și înălțător seva, inspirația. Într-adevăr, cântecul de slavă la adresa Divinității se naște numai din profunzimea purității interioare și a dragostei autentice, veritabilă

[11] Vezi și Traian Dorz, *De dragul Tău*, în idem, *Din cele mai frumoase poezii – la a 70-a aniversare* (ediție completată), Simeria, Editura „Traian Dorz", 2004, p. 65-66 (în această antologie, poezia citată este inclusă în rândul creațiilor lirice selectate din ciclul *Cântarea Cântărilor mele*, 1945).

[12] Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 164.

[13] Lucian Blaga, *Trilogia culturii*, București, Editura Humanitas, 2011, p. 167.

[14] Ivan Evseev, *op. cit.*, p. 102.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

paradigmă a dorului de Dumnezeu: „Cum marea şi-aduce spre ţărmul **dorit** / adâncul suspinelor grele, / Ți-aduc din străfunduri, Iisuse Iubit, / comoara cântărilor mele." (CCm 199, *Cum marea şi-aduce*); poate de aceea „nostalgia paradisului" echivalează cu „sentimentul adânc și universal omenesc, din a cărui substanță își trag vigoarea toate operele de cultură și de civilizație ale spiritului"[15].

Revelație, chemare la mântuire, revărsare a grației divine, strădanie veritabilă pentru îndumnezeire, legătură neîntreruptă cu Creatorul – iată sensul „nemuritoarelor cântări" despre frumusețea şi măreția Lui, reflectate în lumea de aici şi în cea de Dincolo, precum şi despre dorința de implicare neînfricată în luptele inerente pe aceste coordonate, despre stările extatice indescriptibile în care se petrece atingerea cerească supremă, tămăduitoare, a ființei, despre unirea ei inseparabilă cu Cerul, printr-o transformare fundamentală strâns legată de „gândul veşniciei", în relația restauratoare cu Hristos, până la contopirea cu El (în sens biblic): „Cum aş putea eu spune oare / ce dulce e cântarea Lui, / când pentru harul ei cel unic / pe lume-asemănare nu-i? // ... Gândiți-vă la rugăciunea / cea mai înaltă pe pământ, / la clipa când auzul gustă / **cel mai dorit** şi drag cuvânt, / la slava cea mai fericită / a celei mai cereşti iubiri, / la cea mai caldă-nvăluire / a îngereştilor priviri, / la cel mai plin de frumusețe, / de dor şi de curaj avânt, / la clipa ce-o trăieşte duhul / credinței în extazul sfânt, / la negrăita-nfiorare / din sfântul Cerului sărut, / când Dumnezeu se face una / cu gândul care L-a cerut..." (CCm 133, *Cum aş putea?*). Prin sensibilitatea potențată față de forța atractivă a Divinității, dorul poate descoperi mistere nebănuite, provocând adorație şi prosternare; tocmai de aceea, fiind esențial legat de firea noastră, el rămâne şi un liant concret al membrilor comunității creştine (în mijlocul căreia poetul își asumă statutul de îndrumător): „**Cu cei** atât de mult **doriți** / stăm iar, cântându-Ți fericiți, / tot ce-am cerut ne-ai împlinit – / în veci să fii slăvit!" (CCm 197, *Slăvit să fii*), uniți ferm prin implicarea necesară în a le sluji cu bucurie lui Dumnezeu şi semenilor.

*

După cum se observă, accepțiile adjectivului de proveniență participială *dorit* în structuri meditative sau cu rol de adresare, selectate din volumul dorzian *Cântarea Cântărilor mele*, se înscriu pe coordonatele semantice inițiale, bine-cunoscute şi înregistrate în dicționarele explicative, însumând diferite aspecte ale polivalenței şi complexității dorului prin sinonimie cu nostalgia, iubirea, durerea, aspirația, melancolia profundă etc. şi în asocieri expresive cu substantivul *dor*, cu verbul *a dori* – uneori, cu

[15] Nichifor Crainic, *op. cit.*, p. 242-243.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

regim prepoziţional mai puţin obişnuit – ori cu substantive, adjective sau participii din aceeaşi sferă.

Paleta cea mai bogată de nuanțe semantice este ilustrată de poeziile destinate relației eului auctorial cu Hristos, ceea ce implică fără echivoc acest sentiment puternic, unic, profund, privit sub diversele sale fațete, prin intermediul unor imagini bazate pe asocieri metaforice cu valoare de simbol, pe structuri hiperbolice, pe comparații explicite ori subînțelese. Ca atare, dorul se traduce prin acea „dorință de dragoste întruchipată în ființa care constituie obiectul iubirii”[16] (în cazul de față, Mirele Iisus), dar nu ca eros (în sensul firesc al termenului), ci ca iubire idealizată şi înnobilată, în latura sa cea mai elevată[17], generată și intensificată de melancolia absenței Lui, reverberată de distanța ce-l separă pe îndrăgostit (încă trăitor în condiția telurică), atras de Cel pe Care-L dorește alături pentru totdeauna.

Peste aceste ecouri ale emoției poetice convertite în ritmuri interioare, ce conduc la conştientizarea acută a efemerității, planează dorul „mai presus de fire” al poetului, care nu se traduce exclusiv prin gândul pătrunzător de a se stinge din lume, ci presupune cufundarea în desfătarea eternă, asigurată de prezența Divinității – aici şi Dincolo. Dorul e punctul genezei şi capătul existenței, energia care atrage permanent omul în viață, dar îl călăuzeşte spre dimensiunea veşniciei; în consecință, „nostalgia paradisului nu mai e dorul de casă sau dorul de țară din această lume, ci dorul de patria cerească a spiritului nemuritor”[18], năzuința de a învinge distanța „de la imperfecțiune la perfecțiune și de la moarte la nemurire.”[19].

Surse:

CApoc = DORZ, Traian, *Cântările Apocalipsei*, Sibiu, Editura „Cartea de Aur”, 1945.
CCm = DORZ, Traian, *Cântarea Cântărilor mele*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
DORZ, Traian, *Din cele mai frumoase poezii – la a 70-a aniversare* (ediție completată), Simeria, Editura „Traian Dorz”, 2004.
DORZ, Traian, *Hristos – mărturia mea*, ediția a II-a, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2005.
DORZ, Traian, *Prietenul tinereții mele*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2009.

[16] I. Coteanu, ***Dorul**, personaj de mit?*, în *Semantică și semiotică*, sub redacția acad. I. Coteanu și prof. dr. Lucia Wald, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 237.
[17] Vezi Ivan Evseev, *Enciclopedia simbolurilor religioase şi arhetipurilor culturale*, Timişoara, Editura „Învierea”, 2007, p. 176, s.v. *dorul*.
[18] Nichifor Crainic, *op. cit.*, p. 244.
[19] Idem, *ibidem*, p. 250.

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)

Bibliografie:

BLAGA, Lucian, *Trilogia culturii*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2011.
COTEANU, I., ***Dorul**, personaj de mit?*, în *Semantică şi semiotică*, sub redacţia acad. I. Coteanu şi prof. dr. Lucia Wald, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1981, p. 235-239.
CRAINIC, Nichifor, *Nostalgia paradisului*. Ediţie cu un studiu introductiv de Dumitru Stăniloae. Postfaţă şi note de Magda Ursache şi Petru Ursache. Fişă bibliografică de Alexandru Cojan, Iaşi, Editura Moldova, 1994.
DUMITRANA, Titiana, *Teme biblice reflectate în literatură*, Timişoara, Editura World Teach, 2009.
EVSEEV, Ivan, *Enciclopedia simbolurilor religioase şi arhetipurilor culturale*, Timişoara, Editura „Învierea", 2007.
EVSEEV, Ivan, *Simboluri folclorice. Lirica de dragoste şi ceremonialul de nuntă*, Timişoara, Editura Facla, 1987.
IONIŢĂ, Puiu, *Poezie mistică românească*, Iaşi, Institutul European, 2014.
KOVALEVSKY, Ioan, *Fericiţii nebuni pentru Hristos*. În româneşte de Boris Buzilă, [f.l.], Editura Anastasia, 1997.
STĂNILOAE, Dumitru, *Reflecţii despre spiritualitatea poporului român*, Bucureşti, Editura Elion, 2001.

Meanings of the participle *dorit* in the volume *Cântarea Cântărilor mele*, by Traian Dorz

(*Abstract)*

The current paper's objective is to take into consideration the meanings of the participle *dorit*, as illustrated in the collection *Cântarea Cântărilor mele*, by Traian Dorz – a Romanian contemporary poet, unfortunately less studied, author of thousands of mystical poems and volumes of memoires and religious meditation. In this "book of love poems", dedicated to the intimate (and unique) communion with God, of the soul bound to the immortal absolute, *dorul* (the feeling of missing someone) – symbolical term and also a complex feeling, state of mind, prototype metaphor of Romanian life – implies several aspects, seen at maximum intensity: missing Divinity (and Eternity) otherness, individuality, the creator of durable artistic pieces of art, missing the eternal union (in biblical interpretation) between Jesus – the groom and the church – as the bride etc. Except for the simple illustration of such perspectives, the meanings of the participle *dorit* in the above-mentioned collection of poems highlight the feelings and the emotions of the auctorial voice, always looking for knowledge and always wanting to know more, fact which is revealed in several fragments taken from poetical beliefs, which forward the idea that love is the fundamental principle of the world, the primordial element of Here and Beyond.

Key-words: *"dorit", Lexicology, Semantics, Stylistics, mystical-religious poetry*

BDD-A32042 © 2019 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:02 UTC)